

רבן גמליאל פרק חמישי יבמות

הבא ע"ל יבמתו בין בשוגג בין במזיד. איכא למימר דמזיד ורלוין תרי גווני נינהו דרלוין היינו דמכוין למנוה אע"ג דפשיטא הוא קמני ליה דהכי אורחיה ככל דוכתא אכל זפ"צ דצ"ק (דף טו: ו) גבי אדם מועד לעולם קשה מה בין מזיד לרלוין וי"מ דה"ק בין שיהא אותו שוגג ומזיד צאונס שאנסו לעשות כן בין שיהא ברלוין:

הוא אנוס והוא לא אנוסה. מימה דהוה ליה למינקט שניהם אנוסים דהוי רבותא טפי וי"ל דאגב דנקט ברישא הוא שוגג והיא מזידה נקט נמי הכא הוא אנוס והיא לא אנוסה א"י לא קאמר והיא לא אנוסה אכל צריון אלא היא לא אנוסה אכל מזידה או שוגגת דהשתא מרזייהו לא מיכווני לשם מנוה: וְלֹא חִירָב

בין ביאה לביאה. פי' צונטרס בין הערעה לגמר ביאה וצנצא שניה פירש ולא חילק בין ביאה לביאה בין כדרכה לשלא כדרכה ואין נראה לר"י לכיון דתנא סבר אחד המערה ואחד הגומר למה ליה תו למיתני ולא חילק בין הערעה לגמר ביאה ועוד דצנצא (לקמן דף טו:) מפרש מאי וכן אשלא כדרכה צמיצי לאוין מכלל דלא חילק דרישא איירי בשלא כדרכה ונראה לר"י שהסופרים טעו וכתבו איפכא ומיהו הייא דצנצא שניה אפשר לפרשו כמו הראשון בין כדרכה לשלא כדרכה ולפרושי וכן קאמרי:

שאנסוהו עובדי כוכבים וכו' ע"ה. אין לפרש שאנסוהו היינו שאיננו עולו להרגו אם לא יצא עליה דא"כ מאי פריך מרצא דאמר אין קישוי אלא לדעת פירוש דאין זה אנוס שקישוי עושה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישוי ולוקמא כגון שמתאימין עולו לבעול בקישוי ועוד דמילתא דרצא אי אפשר לפרש צמאימין עולו והורגו אם לא שיעבול הערה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אונס פחד מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי כוכבים וכו' עליה דקאמר היינו שהביאוהו עליה והדביקוהו ביצמתו ולא שצא עליה מעצמו כמו תקפתו יצמתו וכו' עליה דצמקין והשתא פריך שפיר דאין אנוס דקישוי לא הו' אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מכאן דאין יצמה נקנית אלא צנצא עליה בקישוי מדללא מוקמי שהדביקוהו בלא קישוי ואיכא למימר דלתי הך סוגיא כמ"ד (משמש מת בעריות פטור וילפינן קימה מעריות דאינה נקנית אלא בקישוי ועוד אר"י דלתיא שפיר אפילו למאן דאמר משמש מת בעריות חייב ולענין יצוס בעינין ביאה דרך הקמת סס:

אין אונס לערוה שאין קישוי אלא לדעת. אין לפרש צמאימין עולו להרגו אם לא יצא מעצמו על הערה דאם כן אפילו יש קישוי שלא לדעת תיפוק ליה דאגילוי עריות יהרג ואל יעבור דלאמר צפוק צן סורר (סנהדרין דף עז. עט.) אלא איירי כשעובדי כוכבים מדביקים אותו על הערה וא"א לו להשמת אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישוי אלא לדעת (א) וחשיב כעושה מעשה אכל אם יש קישוי שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם דלאמר צנן סורר (ג"ז טז) גבי אסתר דקרקע עולם היתה ועטמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרזא

הן ועשה מאמר. איכא אחד ויצמה אחת קאי דלוקמיה דלרין למתנייה: **בשלמא הן ועשה מאמר איצטרין**. למיתני דאינו כלום: **סד"א**. אפי' לר' עקיבא: **ליגזור מאמר דכפר חליצה**. לביצעי גט אטו מאמר דמקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן: **אלא הן ונתן גט**. ביצוס אחד ויצמה אחת למה לי כו' למאי ליהני

האי גט אי למיסקרה הא איתקרא היא וקרובותיה עליו: **ולטעמין בעל ועשה מאמר**. ביצוס ויצמה אחת למה לי בשלמא בעל ונתן גט איצטרין למתני אין אחר ביאה כלום דנפקא בהאי גיטא ולא בעיא חליצה דביאה קמיימא אפקעתה לוקיה: **סד"א לגזור גט דכפר ביאה**. דלא מיסגי ליה בגט בלא חליצה אטו גט דמקמי ביאה דלא לימרו גט סגי ביצמה צמקוס חליצה: **אלא בעל ועשה מאמר**. למאי קצעי איתנויי הלל אשמו היא: **אלא אידי דסנא הן ועשה מאמר**. דאיצטרין ליה כדאמרן תנא נמי כו':

ושלש מחלוקת דכפר סנא קמא. דמתנימין דאמר חליצה פסולה אין אחריה כלום אכל ביאה פסולה יש אחריה כלום: **ורבי נחמיה**. דאמר אמת זו ואמת זו אין אחריה כלום: **ואבא יוסי בר חנן**. דאמר אמת זו ואמת זו יש אחריה כלום צמנצא וצסוף דפרישא לא ליה צמניתין ביאה דאיכא למיגזר כדאמרן גריש פירקין (לעיל נ:): אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה דלא לימי בעל אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר כו' חליצה ליכא למיגזר כדאמר גריש פירקין (טז):

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יצמתו שוגג כסבור שהיא אשמו או אשה אחרת: **מזיד**. לשם זנות ולא לשם מנוה: **אפי'**. מפרש בגמרא: **המערה**. שלא גמר ביאתו: **קנה**. וזכה בנחלה ויוציאה בגט אם בלא להוציאה: **בין ביאה לביאה**. (א) [בין ביאה כדרכה לשלא כדרכה ובין הערעה לגמר ביאה]: **וכן הצא על אדם מכל העריות**. צמחא מכל הביאות הללו: **או פסולות**. לכהונה כגון אלמנה כו': (א) פסולה. לכהונה משום זונה (א) ונגרשה מיפסלה (א) מתרומה דבי נשא אם היא צת כהן דשויה חללה]. ודוקא עריות או פסולות אכל ביאת זנות דפגויה לא משויה לה זונה ולא פסלה מן הכהונה דלא אשכחנא תנא דפסל אלא רבי אלעזר דאמר פגוי הבא על הפגויה שלא לשם אישות עשאה זונה לקמן צפירקין (י): **ממורה ונסיה**. לאו אפסולה לכהונה קאי דהא פסולה וקיימא ולענין תרומה דבי נשא נמי ליכא למימר ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה אלא לענין הערעה

נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהערה כגמר ביאה: **גב' אלא אפילו הוא שוגג**. כסבור אשה אחרת היא: והיא מוידה. לביאת זנות מכוונת: **דפרישו לא מיכווני למנוה**. אפילו הכי קני: **אלא צישן**. שנתקשה כשהוא ישן: ישן

חלץ ועשה מאמר ונתן וכו': בשלמא חלץ ועשה מאמר איצטרין סד"א נגזור מאמר דבתר חליצה אטו מאמר דקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן אלא חלץ ונתן גט למה לי ולטעמין אימא סיפא בעל ועשה מאמר בעל ונתן גט בשלמא בעל ונתן גט איצטרין סד"א נגזור גט דבתר בעילה אטו גט דקמי בעילה קמ"ל דלא גזרינן אבל בעל ועשה מאמר למה לי אלא אידי דתנא חלץ ועשה מאמר תנא נמי בעל ועשה מאמר ואידי דבעי למיתני בעל ונתן גט תנא נמי חלץ ונתן גט: **בומן שהיא וכו'**: מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר משום רבי מאיר אחת בעילה ואחת חליצה בתחלה אין אחריה כלום באמצע ובסוף יש אחריה כלום (ושלש מחלוקת בדבר תנא קמא סבר ביאה דאיכא למיגזר גזרינן חליצה דליכא למיגזר לא גזרינן ור' נחמיה סבר ביאה נמי ליכא למיגזר ודקאמרת ליגזור ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה כיון דחליצה דאורייתא מידע ידעי ודקאמרת ליגזור ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה כיון דביאה דאורייתא הא מידע ידעי ואבא יוסי בן חנן סבר לה כרבנן דגזרי בבאיא וגזר חליצה משום ביאה:

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא ע"ל יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפי' הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה יוכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה או פסולות כגון אלמנה לכו"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיום ממורת ונתניה לישראל בת ישראל למזור ולנתין פסלה ולא חילק בין ביאה לביאה: **גב' מאי אפי'** לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה אי נמי הוא מזיד והיא קמכוונה למצוה אלא אפי' הוא שוגג והיא מזידה (א) דתרווייהו לא קמכווני לשם מצוה אפילו הכי קנה תני ר' חייא אפי' (א) שניהם שוגגים שניהם מזידים שניהם אנוסים אנוס דמתניתין היכי דמי אילימא כשאנסוהו עובדי כוכבים וכו' עליה והאמר רבא אין אונס לערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה ישן

נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהערה כגמר ביאה: **גב' אלא אפילו הוא שוגג**. כסבור אשה אחרת היא: והיא מוידה. לביאת זנות מכוונת: **דפרישו לא מיכווני למנוה**. אפילו הכי קני: **אלא צישן**. שנתקשה כשהוא ישן: ישן

(א) ועירובין עה. וש"נ. (ב) נע"י חוס' מעילה ב. ד"ה ששטן. (ג) ק"א רש"ל. (ד) ו"ל אחר ד"ה מיהמת. (ה) רש"ל. (ו) דף טו: (ז) נע"י שם על הגניון. (ח) נע"י פרש"י במס' ע"ז. (ט) ד"ה מזיד כו' וצפרי"י פסחים טו: ד"ה בין ביחד וצפרי"י מנחות סה: ד"ה שוגג. (טו) שבוטות יח. לקמן נה:

הגהות הב"ח

(א) גב' אפילו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת דתרווייהו לא קמכווני לשם מצוה. א"כ (ב) רש"ל. (ג) ד"ה בין ביחד מיפסלה בהך ד"ה ביאה מתרומה:

תוספות ישנים

(א) וא"ת ולמה ליה קישוי הלל אמרי משמש מת בעריות חייב וי"ל דמ"ל פטור. א"כ (ב) אפי' למ"ד חייב היינו משום שהיה לו לפרוש בהנאה מועדת ופירש בהנאה מרובה אכל הכא שהדביקו עובדי כוכבים כבר לא מתחייב עד שיקשה שהי נאנס הוא ולא יכול לפרוש.

(א) לנאורה אינו מוכן דמה ענין כפאן שהיה לו לפרוש בהנאה מועדת ולא שייך זה רק גבי משמש עם הטובה ואמר לו נטמאתי ופירש מיד וע"י צבועות י"ח וע"י חוס' הר"ש.